

Cresswell frá Press & Journal:

Oljufeløg mugu liva upp til sínar skyldur

Hóast myrk skíggj eru fyri framman, so mugu føroyingar lata sær lina, at tað tekur tíð at finna oljuna og ikki minst á Atlantsmótinum, og at hetta økið í lötuni ikki er tað mest áhugaverda. Men umráðandi er eisini, at føroyingar tvíhalda u, at feløginu liva upp til sínar skyldur og ikki rýma í hálvum gekki segði Jeremy Cresswell á oljuráðstevnunni í vikuni

OLJURÁÐSTEVNA

Jan Müller

Millum gestarøðararnar á Oljuráðstevnunni í vikuni

var Jeremy Cresswell frá skotska blaðnum Press and Journal. Hann hevur drúgvur royndir í fakinum og hevur serstakliga skrivað um oljutilgongdina í Bretlandi. Hann hevur eisini tikið víðari útbúgving innan oljumál. Cresswell málaði eina rættiliga svartar mynd av Atlantsmótinum men vísit samtíðis á, at tað fer at taka tíð at finna oljuna. Hann vísir á, at oljufeløginu heldur leita til onnur øki at gera iløgur, tí tey eru bíligari. Hann helt, at áhugin fyri at gera stórar iløgur í leiting í hesum heldur fjarskotna økinum sum Føroyar eru partur av, er sera lítil í lötuni og einki røktist fyri, at hetta fer at broytast í næstum. Hann metti, at vit skulu ikki verða klökk, um tað ganga ikki bara 10 ár men 15 ella 20 ár, til nakað ítakligt fer at siggjast aftur á Atlants-

Jeremy Cresswell her saman við Ben Arabo og Magna Arge eftir ráðstevnunna

Mynd Jan Müller

mótinum.

Jeremy Cresswell segði seg bera ótta fyri, at feløginu ella nøkur av feløgum, sum eru virkin við Føroyar, fara at royna at sleppa

burtur úr sínum bindingum og nevndi í hesum sambandi BP og Amerada Hess. Nú BP hevur verið ein av drívkreftunum á Atlantsmótinum kundi tað

vera eitt stórt bakkast, um tað tók seg aftur. Hvat Hess viðvikur segði Cresswell, at hjá tí var meira talan um eina heildarmeting, har nýggja leiðslan í feløgum

við sæti í USA meira ella minni vildi taka seg úr Norðsjonum og Europa sum heild.

Útlendski oljurnalistarur helt annars ikki, at oljufeløg, sum høvdu fingið leitiloyvi og høvdu bundið seg til at gera iløgur við Føroyar, áttu at sloppið burtur úr hesum bindingum við eitt nú "horsetrading" sum hann málar seg. Ein kundur týða orðini hjá Cresswell sum eina áminning á føroyskar oljumyndugleikar um at ansa eftir, at oljufeløginu ikki bóru seg undan sínum skyldum. Annars helt hann tað vera sera óheppið, at so nógvir upplýsingar frá boringum verða hildnir loyniligr. Hava feløg t.d. ikki rakt við olju í eini týðandi boring, so átti hetta at komið út til almenningin.

Morgan Goodlad, stjóri í hetlenska oyggjaráðnum:

Norrøna alstóran týdning fyri menning í økinum

OLJURÁÐSTEVNA,

LERWICK

Jan Müller

Á oljuráðstevnunni í Lerwick herfyri varð eisini nomið við onnur mál enn júst olju og føðingardagin hjá eini av høvuðslívæðrunum í hetlenska búskapinum, Sullom Voe. Fiskivinnan varð eisini frammi. Morgan Goodlad, stjóri í hetlenska oyggjaráðnum, The Shetland Island Council, nevndi í sínum innleggi, at hóast fiskivinnan, við alingini á odda, stendur fyri størsta partinum av búskapinum eftir veitingarnar frá stýrinum, so er kreppa í hesi vinnuni. Stór afturgongd er í veiðuni eftir toski og hýsu. Hetland hevur orsakað av minkaðu kvotunum verið tvungið til at minka um henda partin av flotanum við 25% teir seinastu 12 mánaðirnar. Tað vil fáa álvarsligar fylgjur fyri tey mongu fólkini, sum manna skipini, fyri fólk í landi, sum framleiða ís, fólk í matvøruindnaðinum og hópin av øðrum. – Hetta er nakað, sum enn ikki er farið at merkjast veruliga í samfeløgum, men talan er um eina sera álvarsliga stöðu sigur Morgan Goodlad. Úrslitið

er, at landingar av fiski í Hetlandi eru minkaðar við eini helvt. Samtundis hevur tað tó víst seg at standa betri til í tí partinum av fiskiflotanum, sum veiðir pelagiskan fisk. Hesin er í stórum vøkstri og stendur fyri 23% av inntøkunum í fiskivinnuni. Hetlendingar hava gjørt stórar iløgur í ein sera nýttmans nótaflota.

Tað, sum er ringt fyri ein, kann so vera gott fyri ein annan. Morgan Goodlad sigur, at henda stöðan sjálvandi fer at økja um eftirspurningin eftir fiski úr Føroyum. Tað hendir longu nú. Tá Norrøna kom til Lerwick týsdagin, sama dag sum oljuráðstevna varð hildin har, vóru 15 bingjur við feskum fiski úr Føroyum. Nakað fór í land í Hetlandi, nakað fór til Skotlands og so víðari til Bretlands.

Hóast oljan oftani verður havd á lofti, tá tað um Hetland viðvikur, so er tað sum sagt í veruleikanum fiski- og alivinnan, sum standa fyri størstu inntøkunum til samfelagið, í dag umleið 42%, harav alivinnan útger langt tann størsta partin, umleið 62% av framleiðsluni í fiskivinnuni. Olja stendur fyri 16% av inntøkunum, meðan "Council

Spending" tvs. tað oyggjaráðið rindar, stendur fyri 33%. Hetta eru í stóran mun inntøkur, sum eru komnar frá oljuvinnu og pengum úr Skotlandi, og sum mest verða brúkt til infrastruktúr, mentan og skúla, eldraøkið oa. Ferðavinnan stendur fyri 4% og landbúnaðurin somuleiðis. Flestu arbeiðsplássini í Hetlandi í dag, 63%, eru í tænavinnuni og hetta er nakað, sum hetlendingar ynskja broytt og tí hyggja teir eisini nógv til Føroyar fyri at finna fram til, hvussu man kann økja um tann framleiðandi partin av búskapinum, her m.a. fiskivinnuna, ein stöða, sum tó er torfør, nú kvotavmarkingar hava lagt stóran part av flotanum.

Nú oljan minkar og harvið inntøkur til størsta arbeiðsgevaran í Hetlandi, Shetland Island Council, minka, merkir tað, at inntøkur mugu koma aðra staðni frá, tvs. frá framleiðandi vinnulivinum, og tað verður tí nógv gjørt í Hetlandi fyri at menna ymsar framleiðslur so sum landbúnað, og stórar dentur verður lagdur á marknaðarføring av bæði lambskjöti, aldum fiski oa.

Tað, sum hevur hildið lív

í stórum parti av hetlenska samfeløgum, eru teir mongu grunnarnir, har oljupengarnir eru goymdir. Men minkar oljuframleiðslan, so gongur tað eisini út yvir hesar grunnar, sum tá standa í stað ella minka.

Norrøna alstóran týdning

Morgan Goodlad, sum er nevndarlimur í Smyril Line, vónar, at samstarvið um Norrønu kann gagna bæði Føroyum og Hetlandi, og visir á, at eitt nú flutningsleiðin hjá Norrønu kann vera við til at bota um stöðuna í hetlenska fiski- indnaðinum, nú man kann fáa rávøru úr Føroyum sjóvegis.

Uppá fyrispurning um hetlendingar eru sinnaðir at seta fleiri pengar í Norrønu, um skipið ikki fer at mangla kapital, sigur Morgan Goodlad, at tað enn ikki er tørvur á meiri peningi. Tey royna at fáa vettarskránnu at virka. – Vit hava havt eitt gott summar, sum kann verða við til at lyfta fyri veturin, men tað er ikki nokk, tú mást eisini finna eina lønandi vinnu fyri veturin.

Tá tíðirnar ikki eru alt ov

Norrøna stóran týdning fyri Hetland

gøðar eru altíð gitingar í luftini. Morgan Goodlad visir avgjørt tí gitingini aftur, at hetlendingar við sínum mongu oljumilliónum kundu hugsað sær at yvirtikið Norrønu, um hon ikki ber seg. – Tað hava vit ongur ætlanir um. Vit vilja bara vera við til at skapa eina rutu, sum ber seg.

– Men hví ikki sigla til Edinburg ella Aberdeen, har tað er ein nógv stórri kundaskari heldur enn til eitt so lítið pláss sum Lerwick?

– Eg fari at venda spurninginum og spyrja, hví sigla uppá Tórshavn. Um tað bara er talan um at fylla skipið, so burdi man farið til Karibiska havið alt árið og ikki til Lerwick, Tórshavn og Seyðisfjarðar yvirhøvdur. Eg havi altíð skilt, at okkara iløga var fyri at tæna okkara smærru samfeløgum. Vit gjørdur eina strategiska iløgu, har vit vilja hava Norrønu at sigla uppá Lerwick eins og tit vilja hava hana at sigla uppá Havnina. Hetta merkir, at vit ikki í næstu framtíð

eru áhugaðir í sambandi við Skotland. Partaeigarnir ynskja at fáa lønsemi úr eini iløgu, sum divar uppá verandi rutu.

Morgan Goodlad leggur aftrat, at hetlendingar hava júst sama áhuga í Norrønu sum føroyingar hava tað, nevniliga at skipið kann vera við til at økja flutningin av fólkum og góðsi til og frá Hetlandi. Morgan Goodlad sæg eisini fegin, at Atlantsfløer fer at flúgva uppá Hetland.

Morgan Goodlad ivast annars ikki í, at spurningurin um at finna olju við Føroyar, er ein spurningur um tíð. Hann trýr eisini uppá eitt gott samstarv millum føroyingar á hetlendingar á oljuøkinum. – Vit hoyrdu Stephen Timms, oljumálaráðharran tosa um at lýsa fleiri nýggj leitioki vestan fyri Hetland út til oljufeløginu og vónandi fer tann útbjóðingin at gagna øllum økinum.